

<https://doi.org/10.31108/7.2025.8>

Oleksandr DANYLENKO

*Doctor of Historical Sciences, Professor
Department of Modern History of Ukraine,
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

THE CITY OF HAPPINESS

Abstract. Each person has a different understanding and sense of happiness, although philosophers have long sought a universal definition of this concept. Scientists are convinced that people often sought the city in search of their own happiness. The city provided an opportunity for self-realization in various spheres, but the city could not guarantee that all city residents would be happy. Scientists have proven that the spatial organization of a city and its architecture can affect the mental health of its residents. For a city dweller, a sense of comfort is extremely important, which often consists of small, sometimes subtle details. Happiness awaits a person at the crossroads of the external and internal, personal and collective. If you want to be happy, create your own city, where you will feel comfortable, safe, calm, confident, connected to the city and take responsibility for its future.

Keywords: happiness, city, urban, urbanization, self-realization, architecture.

Олександр ДАНИЛЕНКО

*доктор історичних наук, професор
кафедра новітньої історії України
Київський національний університет (Київ, Україна)*

МІСТО ЩАСТЯ

Щастя – річ суб'єктивна: його не можна виміряти, зважити, відчутти на дотик. Його неможливо перемістити чи віддати іншій людині. Водночас, кожен на власний розсуд шукає шляхів досягнення щастя і визначає для себе його зміст. Можливо, тому філософи здавна намагались вивести універсальну формулу щастя:

Піфагор: «Не ганяйся за щастям, воно завжди знаходиться в тобі самому»;

Арістотель: «Щастя – смисл і мета життя, основне призначення і вершина людського існування»;

Будда: «Немає шляху до щастя: щастя і є сам шлях»;

Махатма Ганді: «Щастя – це коли те, що ви думаєте, говорите і робите, знаходиться в гармонії»;

Далай-лама: «Щастя – це не те, що ми отримуємо в готовому вигляді. Воно походить від наших власних дій»;

Імануїл Кант: «Щастя – це ідеал не розуму, а уяви».

Як стверджують урбаністи, місто і людина створені один для одного. Люди в пошуках щастя завжди прагнули до великих поселень, змінювали форми управління ними, експериментували з міським устроєм і впорядкуванням території,

згодом створювали агломерації і знову реорганізували форми і способи планування простору, шляхи постачання необхідних ресурсів і продовольства, вдосконалювали соціальні та економічно-господарські відносини, дозвілля міських мешканців тощо. Водночас, далеко не всі міста вважались комфортними для всіх, відтак потрібно було визначатись: йти на компроміс – з собою, своїми бажаннями, потребами і відчуттями, приймаючи правила і вимоги міського середовища, чи шукати інше – більш комфортне місце проживання і там, можливо, відчувати своє щастя.

Вчені довели, що просторова організація міста та його архітектура можуть впливати на ментальне здоров'я мешканців: що більш різноманітна архітектура та чим більше у місті зелених зон – тим комфортніше та щасливіше себе почувають городяни. З іншого боку – непродумані архітектурні рішення та неправильне структурування міського простору можуть викликати психологічні проблеми та навіть заганяти містян у депресію. Ще 1949 р. у Відні (Австрія) запровадили правило «Мистецтво в будівництві», яке передбачає, що частина бюджету на будівництво муніципальної будівлі відводиться на її оздоблення і прикрашання. Це можуть бути вітражі, фрески, мозаїки та ін. – тобто те, що надає споруді індивідуальність. В Ванкувері (Канада) забудовники законом зобов'язані враховувати вид на гори і не перекривати його для міських жителів.

Урбаністи переконані: в містах має бути багато «зелених» островків, в ідеалі – самі мешканці мають доглядати за зеленими насадженнями, це зближує – навіть в однакових житлових комплексах бетонні двори пустують, а в «зелених» – кипить життя. Маємо сучасний вітчизняний приклад: члени ініціативної групи «Сад історій» з міста Рівне – переконані, що спільна висадка дерев вибудовує стійкі зв'язки і між самими містянами, і між ними і міською владою.

Психологи і спеціалісти з міського планування стверджують: люди потребують відкритої території для себе поза своїм житлом, відтак вихід з квартири одразу в загальний простір – робить їх недружніми або навіть агресивними. Тому тут також потрібні ідеї для втілення: як поєднати практичність, комфорт, зручність і суб'єктивність відчуттів.

Місто завжди «пропонувало» своїм мешканцям самореалізуватись. На думку багатьох вчених, саме велике місто давало найбільше можливостей. Зокрема, відома дослідниця Мерилін Хемілтон, відзначаючи багатство контекстів мегаполісу, називає його «пуре колективного інтелекту», наголошуючи, на більшу, порівняно з сільською, свободу в самореалізації (особистісній, творчій, діловій тощо). Саме в межах міста індивід має можливість повною мірою використати міські локації, співтовариства і іноді навіть соціальні виклики, щоб «множити» власну унікальність в різних сферах, при цьому залишаючись собою. В сучасних умовах в містах на додачу функціонує і широкодоступний та абсолютно неосяжний віртуальний простір, який дає невичерпну інформаційну базу і, водночас, можливості реалізації «паралельних» професій (блогер, дизайнер, репетитор, фрілансер та ін.). При цьому бонусами виступають: широке коло знайомств (переважно недоступне в рамках сільського співжиття), формування одночасно різноманітного спектру можливостей і їхнього поєднання в певний гармонійний потенціал, що дозволяє реалізуватись в соціумі. Комунікація може стати фундаментом для появи нових ідей і проєктів, налагодження міцних зв'язків і

відчуття спільної справи, врешті-решт – створенню середовища, яке сприяє гармонії і щастю всіх учасників міського життя.

Міське щастя може складатись з великих і дрібних деталей, але різною мірою важливих, цінних, помітних або не дуже явних для окремого індивідуума. Розміщення на зупинках громадського транспорту графіку руху – стало доволі типовим елементом міського інтер'єру, а от встановлення електронного табло, де відображено час до прибуття наступного автобусу чи трамваю – є відносною новинкою для більшості українських міст, хоча додає комфорту, позбавляє пасажирів відчуття невизначеності і заспокоює під час очікування.

Загальноприйнятною є теза про те, що розвиток транспортної мережі для приватних авто має поєднуватись з покращенням транспортної інфраструктури міста загалом і вдосконаленням системи громадського транспорту. Але успішна реалізація ідей в цій сфері потребує індивідуального підходу і продуманої стратегії, орієнтованої на майбутнє.

Міста зростають і розвиваються, але життя постійно формує нові виклики. Війна призвела до численних людських і матеріальних втрат. Рано чи пізно – зруйновані українські міста потрібно буде відновлювати. Та разом з цим – з'являється шанс модернізувати та покращити міський простір, а інфраструктуру зробити інклюзивною й доступною для усіх без винятку. Та чи додасть це загалом комфорту всьому міському середовищу? Питання відкрите. Тут потрібні і продумана політика, і креатив, і обов'язкові консультації та поради досвідчених урбаністів, в тому числі і з-за кордону.

За прогнозами вчених, урбанізація триватиме: до 2050 року близько 70% населення світу житиме у містах. Водночас, посиляться виклики, пов'язані з екологією, доступністю житла та транспортними проблемами. Для того, щоб зробити цей процес спокійним і прогнозованим – необхідно не тільки розвивати, а і втілювати концепцію "розумних міст", де використовуються сучасні технології для оптимізації енергоспоживання, покращення комунальних послуг, вдосконалення транспортної мережі, розв'язання екологічних проблем тощо.

Щастя чекає людину на перехресті зовнішнього і внутрішнього, особистого і колективного. Марк Аврелій стверджував: «Жодна людина не може бути щасливою, допоки не буде вважати себе щасливою». Хочете бути щасливими – створюйте місто, де час можна витратити не на довгі поїздки на роботу і звідти – додому, а на спілкування з родиною і на самореалізацію. Де, незалежно від матеріального рівня, міські мешканці відчуватимуть власну значимість, співучасть, зв'язок з містом і будуть переймати відповідальність за його майбутнє. Де громадські простори будуть стимулювати нові знайомства, і люди будуть відчувати живий контакт з іншими людьми, а комунікації перетворюються на кооперацію, креатив і трансформуються в різні види капіталу – соціальний, фінансовий, інтелектуальний, духовний, творчий.

Література

1. Аврелій Марк. Розмисли наодинці. Київ, 2021.
2. Галеґуа Дж. Розумні міста. Київ, 2021.
3. Гел Йєн. Міста для людей. Київ, 2018.

4. Герасимчук З.В. Еволюція характеристик міського простору та закономірності просторової організації міста // Наука й економіка. 2010. №1(17). С. 200-205.
5. Денисенко О.О. Метрополізація як процес територіальної організації суспільства // Український географічний журнал. 2008. №2. С. 40-46.
6. Джейкобс Дж. Смерть і життя великих американських міст. Київ, 2021.
7. Долинська М. Львів: простір на тлі мешканців. Львів, 2014.
8. Луцій Анней Сенека. Моральні листи до Луцілія. Київ, 2017.
9. Поживанов М. Книжка про місто. Київ, 2022.
10. Покляцький С.А. Умови життя населення великих міст України: суспільно-географічне дослідження. Київ, 2016.
11. Препотенська М.П. Номо Urbanus: Феномен людини мегаполісу. Дніпропетровськ, 2014.
12. Салій І.М. Урбанізація в Україні: соціальні та управлінські аспекти. Київ, 2005.
13. Сміт М.Л. Міста. Перші 6000 років. – Київ, 2020.
14. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. – Київ, 2019.
15. Hamilton M. Approaching Homelessness: An Integral Reframe. [Philosophy]. World Futures: The Journal of General Evolution, Volume 63(2). P. 107-126.
16. Kenrick D.T. Renovating the Pyramid of Needs / D.T.Kenrick, V.Griskevicius, S.L.Neuberg // Perspectives on Psychological Science. – 2010. – Vol. 5, №3.
17. Wirth L. Urbanism as a way of life // Community life and social policy: Selected papers by Louis Wirth. – Chicago: University Press, 1956. – P. 100-132.